

VERSLAG WERKGROEP

Onderwerp	:	Werkgroep Zonnepark N18 Noord – nummer 2
Datum	:	8 februari 2021
Locatie	:	Digitaal
Aanwezig	:	Lid IVN Haaksbergen, Lid Wijkraad Hassinkbrink, Lid Wijkraad Zienesch en Wolferink, Lid Wijkraad Zienesch en Wolferink, Cor Kraal (vice-voorzitter Energie Coöperatie Haaksbergen (ECH)), Harld Schuldink (projectleider Pure Energie), Ira Hesp (omgevingsmanager Pure Energie)
Afwezig	:	

Dit verslag op hoofdlijnen is een weergave van de tweede vergadering van de werkgroep voor Zonnepark N18 Noord.

Agenda:

1. Eerste bijeenkomst
  - o Werkwijze
  - o Verslag
  - o Actiepunten
2. Stand van zaken
3. Verkenning landschappelijke inpassing en ecologische versterking
4. Planning
5. Rondvraag
  - o Wijkraad Zienesch en Wolferink: Er is een artikel verschenen van Natuur en Milieu Haaksbergen met een kritische noot. Hier wordt aangegeven dat de zonneladder moet worden gevolgd, moeten wij hier iets mee?
    - ➔ ECH: Nederland staat voor een grote opgave als het gaat om halen van onze doelstellingen voor verduurzaming van de energievoorziening. Willen wij deze doelen halen, dan moet alle verschillende manieren van duurzame energie worden toegepast. Met zon op dak alleen red je het niet. Het is en-en-en: en windmolens en zon op dak en zon op land. Daarom wordt er ook in de gemeente Haaksbergen ingezet op zon op land. Naast de noodzaak om de doelstelling te halen, zijn niet alle daken geschikt. Slechts zo'n 20% van alle daken zijn geschikt voor zonnepanelen. Dit heeft onder andere met de constructie te maken. Ook zien we vaker dat de verzekering extra eisen stelt waardoor het moeilijk is om het te verzekeren.
  - De ECH is met geïnteresseerden in gesprek over de plaatsing van zonnepanelen op daken in de gemeente Haaksbergen. Momenteel gaat dit om projecten met een totaal aantal van ongeveer 4.000 zonnepanelen. Daarnaast worden particulieren door de Energiecoöperatie Haaksbergen gestimuleerd voor zon op dak. Via zon op het veld, dus ook via dit project met Pure Energie, bieden we in samenwerking met de lokale installateurs de inwoners van Haaksbergen de mogelijkheid zonnepanelen aan te schaffen tegen de inkoopprijs van het project zon op het veld. In dit geval dus via Pure Energie.
  - ➔ Wijkraad Zienesch en Wolferink: Stelt voor om het artikel te delen met de initiatiefnemers.
  - ➔ IVN Haaksbergen: Geeft aan dat dit buiten dit initiatief staat. Geeft aan op de hoogte te zijn dat de draaglast van daken vaak een probleem vormt. Wijst op een pilot die in voorbereiding is in de gemeente Enschede op het bedrijventerrein de Marssteden. Hier wordt gewerkt met zonnepanelen die veel minder wegen dan reguliere zonnepanelen.

1. Eerste bijeenkomst

- Werkwijze: Opzet van werkwijze is gedeeld met de leden van de werkgroep en door iedereen akkoord bevonden.
- Verslag
  - IVN Haaksbergen: Heeft een stuk toegestuurd aan de initiatiefnemers met informatie over het agrovoltaisch concept. Dit stuk zal Ira ook delen met de rest van de leden van de werkgroep.
    - ➔ IVN Haaksbergen: Geeft aan dat het agrovoltaisch concept voor nu een brug te ver is, maar in de toekomst bij andere initiatieven wel toepasbaar is.
- Actiepunten, de actiepunten van de vorige bijeenkomst de werkgroep worden kort doorlopen:
  - Voorbereiding volgende werkgroep;
  - Aanvullende besprekonderwerpen werkgroep;
  - Input landschappelijke inpassing en ecologische versterking door IVN Haaksbergen;
  - Afspraak initiatiefnemers en IVN Haaksbergen;
  - Mogelijkheden betrekken achterban door Wijkraad Zienesch en Wolferink;
  - Scherp houden of visualisaties nodig zijn.

Geconstateerd wordt dat de actiepunten zijn uitgevoerd.

2. Stand van zaken

- De omgevingsmanager meldt dat de planning van de gemeente Haaksbergen is gewijzigd. Naar verwachting zal eind maart de gemeenteraad de Beleidsregels zonnevelden vaststellen. Hierna zal er een zogenoemde 'voortoets' plaats vinden. De deadline hiervoor is naar verwachting 1 april 2021. De initiatiefnemers zullen voor de 'voortoets' enkele onderzoeken moeten hebben uitgevoerd, zoals een landschappelijk inpassingplan (vanavond wordt de basis besproken), ruimtelijke onderbouwing, een technische tekening en overige onderzoeken zoals een reflectieonderzoek. Feitelijk moet alles zoveel mogelijk gereed zijn, alsof de indiening van de omgevingsvergunning op dat moment plaatsvindt.
- Tijdens de vorige werkgroep is afgesproken dat er een aparte afspraak tussen de initiatiefnemers en IVN Haaksbergen gepland zou worden. Deze afspraak heeft op 11 januari plaatsgevonden. Hierbij is door allen geconstateerd dat het agrovoltaisch concept voor nu een brug te ver is. Wel is afgesproken dat er wordt gekeken in hoeverre dubbelgebruik mogelijk is, bijvoorbeeld door het grazen van schapen. Ook is besproken dat er de voorkeur is voor het aanbrengen van kruidenrijk grasland ten behoeve van de biodiversiteit.
  - ➔ IVN Haaksbergen: Geeft aan dat de punten zoals besproken op 11 januari, zijn meegenomen in de schets van het landschappelijk inpassingsplan.
- Naar aanleiding van de quickscan Flora & Fauna heeft een ecooloog van Eelerwoude het plangebied bezocht. Conclusie: Het plangebied wordt mogelijk door de das gebruikt om door te migreren en het maakt mogelijk onderdeel uit van het leefgebied van de steenuil. Negatieve effecten kunnen redelijkerwijs worden uitgesloten mits verschillende maatregelen worden genomen.
  - ➔ Wijkraad Hassinkbrink: Er wordt aangegeven dat het onmogelijk is dat de das zich daar bevindt.

3. Verkenning landschappelijke inpassing en ecologische versterking

- De projectleider benoemt de aandachtspunten die de werkgroep benoemd heeft tijdens de eerste bijeenkomst met betrekking tot de landschappelijke inpassing en ecologische versterking. Hier zijn ook de punten meegenomen uit het gesprek van 11 januari tussen IVN Haaksbergen en de initiatiefnemers:
  - Onderzoek dubbelgebruik, zoals schapen of bijen;
  - Pas ten behoeve van de biodiversiteit kruidenrijk grasland toe;
  - Probeer rekening te houden met zicht vanaf talud N739: 'entree' van Haaksbergen.
- Adviesbureau Eelerwoude heeft een Uitgangspuntenkaart opgesteld voor Zonnepark N18 Noord. Dit document bestaat uit achtergrondinformatie en een schets met toelichting die als basis zal dienen voor het

landschappelijke inpassingsplan. De Uitgangspuntenkaart is ter voorbereiding op de werkgroep gedeeld met de leden van de werkgroep.

- De uitgangspunten voor dit document zijn de Beleidsregels zonnevelden van de gemeente Haaksbergen, de Handreiking zonneparken van de provincie Overijssel en de Gedragscode Zon op Land van brancheorganisatie Holland Solar. Daarnaast zijn de aandachtspunten met betrekking tot ecologie meegenomen, dit zijn maatregelen ten behoeve van o.a. de kleine marterachtigen, das en steenuil. Ook zijn de aandachtspunten vanuit de eerste bijeenkomst van de werkgroep en omgeving meegenomen.
- Bespreking schets:
  - De schets wordt doorlopen, net als de referentiebeelden.
  - Er is conform de Beleidsregels zonnevelden van de gemeente Haaksbergen gekozen voor een zuidopstelling. De initiatiefnemers sluiten vanuit hun eigen werkwijze hier graag op aan. Hierdoor krijgt de grond onder de zonnepanelen nog voldoende licht en water, waardoor de kwaliteit van de bodem behouden blijft. Onder de zonnepanelen is bloem- en kruidenrijk grasland ingetekend.
  - In de Beleidsregels zonnevelden van de gemeente Haaksbergen is opgenomen dat het beekdallandschap vrij moeten worden gehouden van zonnepanelen. De initiatiefnemers hebben hierover een gesprek gevoerd met het Waterschap Vechtstromen. Het waterschap heeft geen ambities met betrekking tot het beekdallandschap in dit gebied. De beek is een 'afvoersloot' en er staat onvoldoende water in om bijvoorbeeld vernatting in het plangebied te creëren. De initiatiefnemers hebben daarom op dit punt een zienswijze ingediend. Mochten de Beleidsregels zonnevelden ten aanzien van het beekdallandschap worden gewijzigd, zal mogelijk dit deel anders worden ingevuld met bijvoorbeeld zonnepanelen met bloem- en kruidenrijk grasland. Het beekdallandschap is nu ingetekend met enkel bloem- en kruidenrijk grasland.
    - ➔ Wijkraad Hassinkbrink: Deze watergang loopt door naar boven richting de Bolsscherbeek en die gaat uiteindelijk naar het Twentekanaal. Deze watergang heeft inderdaad weinig waarde.
    - ➔ Wijkraad Hassinkbrink: De gronden in het plangebied zijn altijd gebruikt voor koeien. Dit maakt de realisering van het ingetekende bloem- en kruidenrijk grasland (stikstof) wellicht niet uitvoerbaar. Er wordt aangegeven dat het wel verstandig is om dit te laten staan in de schets.
  - In de Beleidsregels zonnevelden van de gemeente Haaksbergen is opgenomen dat 50 meter vanuit de as van de N18 moet worden vrijgehouden van zonnepanelen. De initiatiefnemers zijn in hun zienswijze ook op dit punt ingegaan. Indien dit wordt gewijzigd, dan kan dat van invloed zijn op de schets. Mocht de afstand tot de radiaal smaller worden, betekent dit overigens niets voor de soort invulling van het terrein, maar enkel voor de breedte. Het terrein is nu ingetekend met akkervegetatie en een deel met fruitbomen (met daaronder bloem- en kruidenrijk grasland). Op de plek waar de fruitbomen zijn ingetekend, stonden 50 jaar geleden ook fruitbomen.
    - ➔ IVN Haaksbergen: De fruitbomen staan op het zuiden en zorgen mogelijk voor schaduwwerking op de zonnepanelen. Houd hier rekening mee met de technische uitvoering, bijvoorbeeld met de optimizers.
    - ➔ Wijkraad Zienesch en Wolferink: Waarom wordt gekozen voor een twee verschillende invullingen van de radiaal (akkervegetatie en fruitbomen met bloem- en kruidenrijk grasland)?
    - ➔ Pure Energie: In het westelijk deel van het plangebied is een es aanwezig. De akkervegetatie begint aan de voet van de es en markeert de es op deze manier.
  - Er is een landschappelijke haag bestaande uit inheemse soorten opgenomen, om het zicht op de zonnepanelen vanuit een woning ten oosten van het plangebied en het erf van één van de grondeigenaren te ontnemen.
  - Er wordt een oude esrand hersteld aan de westkant van het plangebied, de esrand zal bestaan uit inheemse soorten.
  - Vanuit verzekeringsredenen is een hekwerk verplicht. De onderste circa 20 centimeter zal worden vrijgehouden, zodat klein wild kan passeren.
    - ➔ Wijkraad Zienesch en Wolferink: Worden er ook camera's geplaatst?
    - ➔ Pure Energie: Deze zijn wellicht nodig en worden meegenomen in de technische tekening.

- Er wordt gekozen voor alternerend maaibeeld met schapen, hierover is contact met een schapenboer. Er wordt gekozen voor beheer in fasen, schapen lopen dan door delen van het plangebied in plaats van tegelijkertijd door het gehele plangebied.
  - ➔ Wijkraad Hassinkbrink: Doet de suggestie om contact op te nemen met de Stichting Schaapskudde Haaksbergen. Deze zoeken locaties om rammen tot rust te laten komen.
- Algemene opmerkingen over de schets:
  - ➔ IVN Haaksbergen: In het stuk van Eelerwoude staat dat de schakelstations antraciet van kleur zijn. Er zijn momenteel ook olijfgroene versies beschikbaar, neem dit ook mee.
  - ➔ IVN Haaksbergen: Complimenten voor het stuk van Eelerwoude, het stuk is erg uitgebreid. Wat enkel gemist wordt, is de duale toepassing: landschap als absorptie voor CO₂. Dit is wellicht interessant voor de gemeente Haaksbergen. De overheid moet voor alle CO₂ uitstoot energierechten inkopen. Alle CO₂ die je wel kunt absorberen hoeft de overheid niet af te vangen (en dus niet te betalen). Met de invulling van dit plangebied is dit ook goed mogelijk. Als voorbeeld wordt het Zonnepark De Kwekerij in Hengelo (Gelderland) gegeven. IVN Haaksbergen deelt de website hiervan, niet ter kopie, maar hier staat interessante informatie op die mogelijk gebruikt kan worden.
  - ➔ De initiatiefnemers geven aan dat ze de input erg waarderen en zullen dit zo goed als mogelijk is meenemen in het definitieve plan.

4. Planning

- Tijdpad gemeente Haaksbergen, deadline indienen 'voortoets' door initiatiefnemers: 1 april 2021.
- Volgende werkgroep bijeenkomst:
  - Definitieve landschappelijke inpassing (indien gereed).
  - Omgevingsfonds: De initiatiefnemers stellen een deel van de inkomsten van het zonnepark beschikbaar via een omgevingsfonds. De initiatiefnemers stellen 15 jaar lang 0,50 euro per opgewekte MWh per jaar (= 1.000 kilowattuur) ter beschikking aan de omgeving. Als het zonnepark in een jaar 13,7 miljoen kWh opwekt, gaat er dat jaar 6.900 euro naar het omgevingsfonds. Waar dit omgevingsfonds voor wordt gebruikt, bepaalt de omgeving zelf en dat bespreken we ook graag met betrokkenen zoals de werkgroep.
    - ➔ De wijkraden Zienesch en Wolferink en Hassinkbrink: Zullen hierover nadenken, en proberen hierbij hun achterban te betrekken. De wijkraad Zienesch en Wolferink heeft een bereik van 50 (mailadressen) en wil dit hiervoor mogelijk inzetten.
    - ➔ Pure Energie levert voorbeelden aan.
  - Invulling financiële participatie via ECH: Inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven kunnen via ECH meedoen. Hierdoor vloeit een deel van alle inkomsten van het zonnepark direct terug naar de lokale samenleving. Dit kan door de uitkering van rendement aan leden, maar ook via bijdragen van de energiecoöperatie aan lokale projecten.

5. Rondvraag

De volgende bijeenkomst van de werkgroep staat gepland op **dinsdag 23 februari 2021 om 19.00 uur**. Naar verwachting zal dit vanwege de coronamaatregelen weer een digitale bijeenkomst worden. Centraal onderwerp is de bespreking van de definitieve schets van de landschappelijk inpassing, het omgevingsfonds en financiële participatie via de ECH.

Losse vragen na afloop van de presentatie:

- Wijkraad Zienesch en Wolferink: Welke stukken moeten worden aangeleverd bij de 'voortoets'?
- ➔ Pure Energie: Het landschappelijke inpassingsplan, de ruimtelijke onderbouwing, de quickscan Flora & Fauna, de notitie met betrekking tot de das en steenuil, archeologieonderzoek, technische tekening en mogelijk het reflectieonderzoek. Feitelijk moet alles zoveel mogelijk gereed zijn als of de indiening van de omgevingsvergunning op dat moment plaatsvindt.

- Wijkraad Hassinkbrink: In hoeverre hebben jullie last van de zouthuisjes?
  - ➔ Pure Energie: Hier is eerder afstemming over geweest met Nouryon. De zouthuisjes staan buiten het plangebied ingetekend, bijvoorbeeld ten zuiden van het terrein van de waterzuivering.
  - ➔ ECH: Wellicht is het verstandig om hier nogmaals contact mee te zoeken, ze zijn nu bezig met de planvorming.

- Wijkraad Zienesch en Wolferink: De indiener mag zichzelf een score geven op aspecten zoals lokaal eigenaarschap, landschappelijke inpassing en procesparticipatie. Hoe kijken jullie hiertegen aan?
  - ➔ ECH: Het klopt dat de initiatiefnemers zichzelf scores moeten geven op bepaalde aspecten. Daarnaast zal er een commissie worden opgesteld door de gemeente die ook scores toedient op dezelfde aspecten. Gemeenten maken voor zonne-initiatieven steeds vaker gebruik van zogenoemde 'tenders'. De gemeente Haaksbergen wil in eerste instantie maximaal 40 ha bruto vrijgeven. Het is aan ons om zo hoog mogelijk te scoren, zodat we door kunnen met het initiatief. De initiatiefnemers hebben een zienswijze ingediend waarin wordt gepleit dat 'echt' lokaal eigenaarschap zwaar moet meetellen in de te behalen punten.

- IVN Haaksbergen wijst ten slotte nog op een kleine, tekstuele fout in het stuk van Eelerwoude.

Acties	Wie
Vorbereiding volgende werkgroep (23 februari 2021).	Energie Coöperatie Haaksbergen en Pure Energie
Aanleveren voorbeelden omgevingsfonds aan de leden van de werkgroep.	Pure Energie
Nadenken over invulling omgevingsfonds	Wijkraad Zienesch en Wolferink en Hassinkbrink
Rondsturen agrovoltaisch concept aan de leden van de werkgroep.	Pure Energie
Artikel Natuur en Milieu Haaksbergen delen met de initiatiefnemers.	Wijkraad Zienesch en Wolferink